

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Institutas
Reformacija, kontrreformacija ir literatūra ankstyvųjų naujųjų laikų Lietuvoje	Filologija H004	Filologijos	Literatūros, kultūros ir vertimų tyrimų institutas

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
	8		

Dalyko anotacija

Kurse studijuojami ankstyvųjų naujųjų laikų konfesinės fragmentacijos procesai, skirtingų konfesinių grupių bei evangeliškujų bažnyčių steigtis ir doktrinos kaita, multikonfesinės visuomenės kultūrinės ir socialinės tapatybės formos ir jų raiška XVI a. raštijoje ir literatūroje. Didžiausias dėmesys skiriamas įvairių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės protestantiškųjų bažnyčių ir bendruomenių religinių doktrinų analizei, regiamo religinės minties formavimosi ypatumams Europos konfesiniame kontekste. Analizuojamos Lietuvos evangelikų liuteronų, evangelikų reformatų ir radikaliųjų protestantų (anabaptistų, antitrinitorių) minties formavimosi ištakos ir jos sąsajos su pagrindiniais to meto Vakarų Europos tikėjimo išpažinimais. Nagrinėjamos dogmatikos tendencijos ir jų įtaka įvairių religinės literatūros žanrų raidai. Studijuojamos protestantų ir jėzuitų polemikos kryptys ir šaltiniai. Aptariama Lietuvos evangelikų heterodoksų ideologija bendrajame Europos liberaliosios minties kontekste, trinitoristinės polemikos ištakos, susipažinama su Lietuvos ir Europos heterodoksų tinklais. Remiantis originaliais Lietuvos autorių – A. Kulviečio, A. Volano, S. Zacijaus, S. Budno, P. Gonezijaus ir kitų autorių tekstais, įvertinant lietuviškųjų bažnytinių raštų (M. Daukšos, K. Sirvydo ir kt.) įnašą, nagrinėjami daugialypio kultūrinio polilogo tarp skirtingų tikinčiųjų bendruomenių bruožai.

Antroje kurso dalyje, remiantis naujojo istorizmo ir mentaliteto istorijos metodinėmis nuostatomis aptariamos literatūroje atsispindinčios sąmonės kaitos tendencijos, nulemtos konfesinių ypatumų. Analizuojamos pamaldumo ir socialinės elgsenos (disidentizmo, simuliacijos, nikodemizmo, etc.) formos, religinių kategorijų (sąžinės, prigimties, laisvės, blogio, įstatymo, išganymo, etc.) susiformavimas ir sklaida literatūroje, aptariamos skirtingos biblinės hermeneutikos tendencijos ir jų pagrindu susiformavę socialinių sampratų modeliai. Vadovaujantis viešosios ir privačiosios literatūros skirtimi, analizuojama ir neoficialioji, privati įvairių konfesijų atstovų literatūra – laiškai, dienoraščiai, testamentai – nagrinėjami privatumo raiškos būdai ir etikos modeliai XVI-XVII a. literatūroje.

Dalyką sudaro kelios įvadinės konsultacijos: supažindinimas su problematika, rašto darbo temų suderinimas; seminarai, kuriuose doktorantai pristato savo tiriamąjį darbą pasirinkta tema (atitinkančią jų disertacijos problematiką). Šis darbas yra egzamino įvertinimo pagrindas.

Pagrindinė literatūra

Matthias Asche, Werner Buchholz, Mathias Niendorf, Patrick Schiele, Anton Schindling (Hrsg.), *Protestantismus in den baltischen Landen und Litauen. Nation und Konfession vom 16. Jahrhundert bis 1918* (Reformationsgeschichte Studien und Texte, Bd. 170), Aschendorff Verlag, 2021.

Maciej Ptaszyński, *Reformacja w Polsce a dziedzictwo Erazma z Rotterdamu*, Warszawa, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018.

Dainora Pociūtė, *Nematomos tikrovės šviesa. Reformacijos Lietuvoje asmenybės ir idėjos*, Vilnius: 2017.

Dainora Pociūtė (ed.), *Abraomas Kulvietis: Pirmasis Lietuvos Reformacijos paminklas/ The First Recorded Text of the Lithuanian Reformation. Abraomo Kulviečio Confessio fidei ir Johanno Hoppijaus Oratio funebris (1547)*. Studija, faksimilė, komentuotas leidimas, vertimas į lietuvių kalbą/ A Study, Facsimile, a New Edition with Commentaries and Translation into Lithuanian (*Monumenta Reformationis Lithuanicae*, t. 1), Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2011.

Kęstutis Daugirdas, *Andreas Volanus und die Reformation im Grossfürstentum Litauen*, Philipp von Zabern, 2008.

Religinis kolokviumas Vilniuje (1585 06 14) dėl straipsnio apie Viešpaties vakarienę.

Religionskolloquium in Vilnius (14. 06. 1585) über den Artikel des Herrenmahls.

Parengė/Herausgegeben von Jolanta Gelumbeckaitė, Sigitas Narbutas, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006.

Philip Benedict, *Christ's Churches Purely Reformed. A Social History of Calvinism*, Yale University Press, 2002.

Paulius Rabikauskas, *Vilniaus akademija ir Lietuvos jėzuitai*, sud. Liudas Jovaiša, Vilnius: Aidai, 2002.

Calvinism in Europe, 1540-1620, ed. By Andrew Pettegree, Alastair Duke and Gillian Lewis, Cambridge University Press, 1994.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Dainora Pociūtė	Dr. (HP), prof.	D. Pociūtė, <i>Niccolò Buccella: Inkvizicijos kalinys, karaliaus medikas. Heterodoksija, medicina ir italų egzilis XVI a. antrojoje pusėje</i> , Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2022.
		D. Pociūtė, <i>Converting Physicians: The Apostasy of Socinian Gaspar Wilkowski and the Confessional Boundaries of Medicalization in 16th Century Poland-Lithuania</i> , in: Lukasz Cybulski & Kristina Rutkovska (eds.), <i>Beyond Devotion. Religious and Literary Communication in the 16th and 17th Century Polish-Lithuanian Commonwealth</i> (Refo500 Academic Studies, Volume 91), Vandenhoeck and Ruprecht, 2022, p. 213-244.
		D. Pociūtė, <i>L'esilio come eutopia. Note sul consolidamento della prima comunità sociniana nei territori della Lituania-Polonia</i> , in: <i>Utopie e comunità religiose tra età moderna e contemporanea</i> , a cura di Guido Mongini,

	<p>Alessandria: Orso, 2021, p. 25-54.</p> <p>D. Pociūtė, Nuo <i>medicus philosophus</i> prie <i>medicus religiosus</i>, arba kodėl Vilniaus jėzuitų akademijoje nebuvo medicinos studijų, in: <i>Problemos</i>. Priedas, 2020, p. 120-129.</p> <p>D. Pociūtė, Eterodossia e medicina nella prima età moderna. I «medici ariani» alla corte di Stefano Báthory, in: <i>Rivista di Storia del Cristianesimo</i> 16 (1/ 2019), p. 37-62.</p> <p>D. Pociūtė, “Fa una setta da sé”: Niccolò Buccella e la tradizione dell’antitrinitarismo veneto nell’esilio polacco-lituano, in: <i>Eretici e dissidenti tra Europa occidentale e orientale (Secoli XVI-XVIII)</i>, a cura di Antonella Barzazi, Michela Catto, Dainora Pociūtė, Padova: Padova University Press, 2018, p. 35-58.</p> <p>D. Pociūtė, The Reformation Experience in Sixteenth-Century Vilnius, in: H. Assel, J. A. Steiger, A. Walter (Hg.), <i>Reformatio Baltica. Kulturwirkungen der Reformation in der Metropolen des Ostseeraums</i>, Berlin/Boston: De Gruyter, 2018, p. 553-572.</p>
--	---

Patvirtinta Doktorantūros komiteto posėdyje 2023-01-13, Nr. (7.17 E) 15600-KT-16.

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. dr. Meilutė Ramonienė